

bolesnima, a da time onom drugome nismo mogli baš ništa nauditi. Ivan Zlatousti, poznati crkveni pisac i govornik iz 4. st., koji je sâm bio proganjan, stavlja nam u tom smislu pred oči primjer pčele: »Ne vidite li da pčela ako ubode žalcem umire? Tom nas životinjom Bog poučava da ne škodimo svome bližnjemu: mi ćemo biti prvi koje će smrt pogoditi. Možda ćemo krivcu nanijeti neku bol, ali mi sami više nećemo živjeti, kao što više ne živi ova životinja.« Tako Ivan Zlatousti (*Homilija o Prvoj poslanici Solunjanima*, 10,3).

Razumije se da nijedan, normalan, čovjek ne može biti neosjetljiv na nanesene mu nepravde, pogotovo kad one tako reći prelaze izdrživu mjeru. No, kakogod se govorilo o »slatkoći« osвете, ona izvršena ostavlja u duši samo gorčinu i novu bol. Čujmo opet u svezi s tim savjet Ivana Zlatoustog: »Želiš li se osvetiti, osveti se na ovaj način: uzvрати зло dobrim, i postići ćeš divnu pobjedu. Jesi li podnio зло? Čini dobro i time ćeš se osvetiti svome neprijatelju. (...) Osvetiš li se, možda će i tebe osuđivati i ostat ćeš sâm sa svojom osvetom; ako oprostiš, svi će se osvetiti tvom protivniku umjesto tebe« (*Homilija o poslanici Efežanima* 16,2–3). Djelotvornu ljubav prema protivnicima i neprijateljima pokazao je sâm Isus. On je imao neprijatelja. Oni su ga predali u smrt, ali on im je na križu oprostio. Isus nije zanjekao činjenicu neprijateljstva, nego je svojom pobjedom nad njim pokazao svu njegovu zloću i nadvladao ga. Zato je i Pavao mogao napisati Rimljanima: »Ako je gladan neprijatelj tvoj, nahrani ga, i ako je žedan, napoj ga! Činiš li tako, ugljevlje mu užareno zgrćeš na glavu.« Zlo se, dakle, može svladavati samo dobrim.

*Ivan Macan*

### *CRKVA JE SVJEDOK USKRSNUĆA I LJUBAVI*

Ljudi koji nisu iz Crkve, ateisti ili pripadnici drugih religija, pitaju što je zapravo Crkva. Što ćemo im odgovoriti? Naravno, najprije nam se čini da je na to pitanje tako lako i jednostavno odgovoriti te da se nema oko čega sporiti. No, čim pokušamo nekome rastumačiti što je Crkva, upadamo u nepriliku. Još nam je teže ako pri tom ne želimo ostati samo pri shematiziranom nazivlju ili katekizamskim odgovorima – premda ni s njima uvijek ne stojimo najbolje.

Mogli bismo, doduše, ponuditi neki odgovor. Ta, mi smo tako često na svetoj misi i tako često smo zajedničari i sustolnici na gozbi Gospodnjoj da nam nije nemoguće ponešto smisljeno kazati. Naš bi prvi odgovor mogao biti, konkretno, ovaj:

Mi kršćani okupljeni na euharistijskom slavlju jesmo liturgijska zajednica što zapravo znači Crkva. Temeljno je značenje Crkve da je to Gospodinova zajednica, oko njega okupljena. Ona može biti ne samo na nekom liturgijskom

skupu nego i na nekom području. Crkva je razasuta po svijetu ukoliko ljudi iz različitih krajeva pripadaju istoj zajednici. Osim putujuće i vojujuće Crkve ima i nebeska, nebeski Jeruzalem, ali to našeg sugovornika neće toliko zanimati. Njega zanima naša konkretna zajednica na zemlji. Što je ona i što hoće? Glavno je, dakle, njemu pitanje što Crkva hoće, tj. čemu ona služi i kako se postaje njezinim članom? Možda nam je dostatno odgovoriti na jedno od ta dva pitanja pa da dobijemo odgovor i na drugo.

Prvo, što nam se kao odgovor nameće, jest da se članom Crkve postaje tako da se uđe kroz vrata. Kroz vrata?! Upravo kroz vrata! Dosta je ući kroz vrata i već si član Crkve.

Ako nas naš sugovornik priupita, gdje su ta vrata i koja su ta vrata, nećemo mu pokazati na vrata građevine koja se naziva crkvom – u njoj se skupljaju oni koji su već ušli – nego kazat ćemo mu da su ta vrata živa osoba Isusa Krista. Kroz njega se ulazi u Crkvu. Na drugi način nije moguće postati članom njegove zajednice. Bez susreta s njim, nema, dakle, ulaska u Crkvu.

Može netko izbjegavati život po njemu i u njemu te biti prividnim članom zajednice stanujući u istim prostorijama i okupljajući se u istim dvoranama, na istim skupovima. Ali to uopće nije dovoljno da bi se bilo članom Crkve.

Da bi se bilo njezinim istinskim članom, potrebno je prije svega priznati i prihvatiti Krista Gospodina kao vrata u stvarnost, u život, otvor kroz koji ćemo sve promatrati, ali i s pouzdanjem zahvalni kroz njega sve primati, ali isto tako i otvor kroz koji ćemo sve s drugima dijeliti. Krist će biti horizont na kome ćemo svakoga susretati i mjesto na kome nikom neće biti tijesno. Krist će biti naša širina kojom ćemo sve obujmiti i obuhvatiti: cijeli svijet – ništa i nikoga ne prezirući.

Štoviše, njega ćemo prepoznavati na svakom ljudskom licu. U bolesniku ćemo prepoznati Krista patnika, u siromahu Krista siromašna, rođena u Betlehemu, u radniku Krista iz nazaretske stolarije, u nastradalu čovjeku Krista izbičevana i izranjena, u profesoru Krista učitelja, u policajcu Krista s bičem u Hramu, u vladaru Krista Kralja, u izbjeglici i prognaniku Isusa na putu u Egipat, u obitelji prepoznat ćemo Svetu obitelj, u svećeniku na oltaru drugoga Krista, navjestitelja Božje riječi.

A kako ćemo prepoznati Krista u Crkvi? To će nas upitati naš sugovornik. Znamo li odgovor? U Crkvi bi valjalo prepoznati Krista po ljubavi koja se u njoj očituje. »Gle, kako se vole!« Ljudi iz Crkve, uz ostalo, moraju imati srca. Crkva, sastavljena od ljudi bez srca nije nikakva Crkva. Ne može se biti u Kristovom zajedništvu, a biti bez srca. To je nemoguće. To je jednako nemoguće kao što se i slijepom čovjeku, na žalost, nije moguće natjecati u slikanju.

Srce je, ipak, u Crkvi dvostruko u pitanju. Prvo, zato što se Crkva često jednostrano shvaća te se misli da je dovoljno samo doći na misu i s nje otići ispunivši svoju dužnost. Nije ispunio svoju dužnost onaj koji sebi prisvaja Boga te s njim uređuje svoje račune ne pazeći na bližnjega svoga. Nije dosta imati srca za Boga, a ne imati ga za ljude. Bog ne prizna srce koje želi samo

njega ljubiti, a bližnje zanemariti. Bog voli da volimo i one koje on voli i u koje je uložio sebe i svoje srce.

Drugo, odakle nesporazumi dolaze, jest to što neki kršćani misle da je dovoljno imati neke osjećaje prema drugima. Kad je o srcu riječ, kako ga Isus razumije, nema tu ograničenja. Isus nas nije volio samo nekim promjenjivim osjećajima nego nas je volio cjelovito. Uzimao je u obzir čitav raspon naših mogućnosti, očekivanja i potreba. Pogrešno shvaćanje kršćanstva, a ono se često ponavlja, sastoji se upravo u tom što se misli kao da kršćanin ne mora razmišljati jer mu je, navodno, Bog sve objavio te on mora samo ponudu prihvatiti ili odbiti. Ako prihvati, spašen je, ako odbije odbačen je. Naravno, nije to tako jednostavno.

Pri tome se zaboravlja da kršćanin mora razvidjeti što mu se objavljuje i što ta objava za njega znači, što znači za zajednicu, za svijet. Da bi to mogao znati, mora o svemu dobro razmisliti i sve ispitati pa onda opet s Božjom riječju usporediti.

Moglo bi se reći da se mora imati srca i za misao. I to je ljudska potreba, jer, na kraju krajeva, čovjek je razumno biće. Zato treba imati srca i za njega. Tko nema srca za razumne ljude, ne voli ni čovjeka – jer ni sam nije cjelovit čovjek. U ispravnom razmišljanju, vjera, zacijelo, može čovjeka prosvijetliti, ali mu ne može davati gotove formulacije koje on ne bi trebao svjesno promišljati. No nije to sve.

Da bi naše srce bilo ispravno i potpuno te cjelovito ljubilo, nije dosta imati plemenite osjećaje, ispravne misli i istinsku objavu. Potrebno je još nešto bez čega se ne može potvrditi dobrota našeg srca. Potrebno je djelotvorno voljeti bližnje.

Da bi Crkva mogla svjedočiti za Krista i biti znakom njegove prisutnosti na Zemlji, da bi bila zajednica koja je nastala od ljudi koji su ušli kroz Prava vrata, da bi svjedočila za ljubav Kristovu, mora biti djelotvorna Crkva, Crkva koja ima srca. Ona, dakle, mora biti sastavljena od ljudi što vole, misle i mole, ali i prihvaćaju Božju objavu te prema njoj djeluju.

Kršćani nikako ne smiju biti nekakvi »nakrivljeni« kršćani, kršćani mliječnih zuba, što nisu vični boriti se i hrvati s poteškoćama. Mlitaivo kršćanstvo je kršćanstvo s bolesnim srcem, nekakvim predinfarktним stanjem, aritmijom ili nastradalim zaliscima.

Kršćanin uvježban u Kristovu ljubav, čovjek je pokretna duha, osjetljiv na tuđu nevolju, ali istodobno spreman brinuti se za sebe da bi mogao što bolje služiti drugima. Naš Učitelj nije došao da bude služen nego da služi.

Drugi vatikanski sabor u pastoralnoj uredbi o Crkvi u suvremenom svijetu naučava: »Utjelovljenjem se, naime, Sin Božji na neki način sjedinio sa svakim čovjekom. Radio je ljudskim rukama, razmišljao ljudskim umom, odlučivao ljudskom voljom, ljubio je ljudskim srcem.«

Kršćanin sa zdravim srcem ponosan je što može dijeliti ljubav Božju u svijetu, ponosan je što može dijeliti ono najdragocjenije i najpotrebnije svakom srcu.

Ostajemo u uvjerenju da, unatoč svemu, jedino drskost ljubavi, konkretno naznačena Samarijancem iz Nazareta, može nadvladati oporu i neumoljivu sudbinu patnje, trpljenja i smrti te tako razotkriti smisao i radost bivanja. Na kraju krajeva, prednost ljubavi pred svim ostalim silama je u tome: što ona uvijek ima mogućnost više nego mržnja i smrt. Stoga joj pobjeda ne može izmaknuti. Smrt su odredili kao nemogućnost svih mogućnosti, a u Isusu Kristu ljubav je našla ovom svijetu nepoznatu mogućnost: Uskrsnuće.

Kao što je u odlučujućem susretu s usudom smrti i nemogućnosti ljubav izvukla svoju pričuvnu dosjetku te uskrisila Isusa, tako će, vjerujemo, biti i svima vjernima. Božja ljubav neće dopustiti da propadnu oni koji su ljubili njegovom, nesebičnom ljubavlju.

Kršćani su svjedoci uskrsne zbilje što nastaje iz ljubavi pred kojom drhti pakao, a uzmiče besmisao. Svjedoci uskrsnuća nemaju problema odgovoriti na pitanje što je Crkva. To njih nitko neće ni pitati. U njima će se radije diviti snazi koja uzdiže čovjeka iz propale nade, iz iznevjerenih očekivanja, iz razočaranja, očajja, mržnje, ravnodušnosti, ponora, mraka, grijeha, praznine... Svjedoci uskrsnuća imaju snage započeti iz početka, imaju snage podnijeti muke, progonstva, prezir i poniženje... Oni imaju snage moliti za mučitelje, opraštati dužnicima, sućutno govoriti o svojim grditeljima...

Uskrsnici znaju da je iz ljubavi sve stvoreno iz ničega. Zato su oni djelotvorni tamo gdje grešnik ne bi očekivao. Napokon ljubav će i pobijediti, a s njome ljudi koji iz nje djeluju. Najposlije će Crkva, svjedokinja uskrsnuća, zablistati kao novi Jeruzalem. Vrata je paklena neće nadvladati. Tad će se na pitanje o Crkvi dobiti i konačni odgovor.

*Nikola Stanković*